

A 1710/hållbart

Käsittelijä Kestävä Pohjola -valiokunta

Kestävä Pohjola -valiokunnan mietintö, joka koskee

jäsenehdotusta
kuluttajien roolin vahvistamiseksi ilmastonmuutoksen torjunnassa

Ehdotus

Kestävä Pohjola -valiokunta ehdottaa, että

Pohjoismaiden neuvosto suosittaa Pohjoismaiden ministerineuvostolle,

että kehitetään systemaattisia keinoja, joiden avulla kansalaisia aktivoidaan osallistumaan ilmastonmuutoksen torjuntaan ja vaihdetaan kokemuksia, joita mailla on kuluttajien toimimisesta muutosagentteina.

että perustetaan jokavuotinen pohjoismaainen tapahtuma, jolla osallistetaan kansalaiset ilmastonmuutoksen torjuntaan.

Taustaa

Keskiryhmän jäsenehdotus kuluttajien roolin vahvistamiseksi ilmastonmuutoksen torjunnassa esiteltiin Ruotsin valtiopäivillä Tukholmassa 4. huhtikuuta 2017 pidetyssä teemaistunnossa. Ehdotuksessa Pohjoismaiden ministerineuvostoa (PMN) kehoitetaan kehittämään keinoja, joilla kansalaisia aktivoidaan ilmastonmuutoksen torjuntaan ja vaihdetaan kokemuksia, joita mailla on kuluttajien toimimisesta muutosagentteina. Lisäksi ehdotetaan vuotuista pohjoismaista tapahtumaa, jolla osallistetaan kansalaiset ilmastonmuutoksen torjuntaan. Ehdotusta perustellaan sillä, että kansalaistoiminta on ratkaisevassa asemassa ilmastotyön tulosten saavuttamisessa ja Pariisin sopimuksen toimeenpanemisessa. Valiokunta toteaa että, "ellei kansalaisten panos ilmastonmuutoksen hillitsemisessä kasva merkittävästi, muutos yhteiskunnassa tulee kuitenkin tapahtumaan liian hitaasti. Aina löytyy yrityksiä, jotka toimittavat 'vanhoja' tuotteita ja palveluja, kunnes niiden kysyntä loppuu."

Ehdotuksessa viitataan siihen, että "edelläkävijöinä toimivat kuluttajat ovat avainasemassa, mitä tulee uusien tuotteiden tai palvelujen kasvukäyrään ja tuotannon kasvuun pilottivaiheesta varhaiseen kypsyysvaiheeseen markkinoilla. Tällä on ratkaiseva merkitys ilmastonmuutoksen torjumisen edistämisessä." Siinä todetaan myös, että "Suomessa tehdyt tutkimukset osoittavat, että kansalaisten rooli on ajateltua suurempi. On esimerkiksi arvioitu, että vain yhdeksän helpon kuluttajien toteuttaman toimen avulla Suomen kasvihuonekaasupäästöjä voitaisiin pienentää määrällä, joka vastaa noin kolmasosaa Suomen vuodelle 2030 asettamasta päästöjen vähen-

nystavoitteesta.” Ehdotuksessa esitellään useita myönteisiä esimerkkejä kansalaisvaikuttamisesta ilmastotyössä.

Koska kansalaisten osallistuminen on niin ratkaisevaa, keskiryhmä esittää systemaattisten järjestelmien kehittämistä kansalaisten aktivoimiseksi sekä Pohjoismaiden välistä tiedonvaihtoa. Lisäksi ehdotetaan vuosittaista pohjoismaista ilmastotapahtumaa.

Lausunnot

Ehdotusta ei ole lähetetty lausuntokierrokselle. Sihteeristö on tehnyt yhteydenottoja hankkiakseen tietoa ajankohtaisista ilmastotoimista.

Valiokunnan näkemykset

Kestävä Pohjola -valiokunta toteaa, että Pohjoismaiden ministerineuvoston vastikään julkaiseman raportin mukaan yli 72 erilaista kasvihuonekaasupäästöä on lähtöisin kotitalouksien kulutuksesta¹. Sen vuoksi keskiryhmän ehdotus on hyvin ajankohtainen. Samaan aikaan on tärkeää tiedostaa, että vaikka kuluttajalähtöinen ajattelu on tärkeä, se on vain yksi monesta näkökulmasta ilmastohaasteisiin vastaamisessa.

Valiokunta toteaa, että ilmastopolitiikka on ollut Pohjoismaiden neuvoston asialistalla 20 vuotta, ja asiasta on tehty useita suosituksia, viimeksi Kööpenhaminan istunnossa marraskuussa 2016, jolloin hyväksyttiin suositus kansainvälisten ilmastotavoitteiden saavuttamisesta (A 1673/hållbart).

Valiokunnan mukaan Pohjoismaiden neuvoston paneutuminen asiaan on vaikuttanut siihen, että Pohjoismaiden ministerineuvostolla on jo kauan ollut monenlaista ilmastopoliittista toimintaa. Sillä on pyritty valaisemaan haasteita ja vaikutuskeinoja, joita voidaan hyödyntää kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä ja kansainvälisissä ilmastoneuvotteluissa.

Valiokunta on tiedustellut, onko ministerineuvostolla ollut kuluttajiin keskittyviä ilmastopoliittisia toimia. Valiokunnan saaman tiedon mukaan näin on ollut. Esimerkkinä voidaan mainita, että Pohjoismaiden ministerineuvosto julkaisi vuonna 2016 raportin ”Nudging in energy consumption, waste or resource effectiveness in the Nordic countries” (TemaNord 2016:553). Raportin päätelmissä sanotaan muun muassa: ”Overall, the findings of this study provide a strong case for using nudging”. Lisäksi kouluissa on järjestetty ilmastotaistoja pohjoismaisena ilmastopäivänä.

Valiokunta panee merkille, että Pohjoismaiden ministerineuvostolla on pysyvä kestävä tuotannon ja kulutuksen työryhmä, joka keskittyy työssään kestäväan kulutukseen. Vuonna 2017 ryhmä on tehnyt töitä projektien parissa, joiden aiheena ovat muun muassa kestävä kehitys ja yritysten liiketoimintamallit matkapuhelinteollisuudessa sekä ”Carbon calculators for consumers in the Nordic countries”. Kestävä kulutus sisältyy myös ministerineuvoston kestäväan kehityksen strategiaan *Hyvä elämä kestävässä Pohjolassa*.

---

¹ Lähde: Pohjoismaiden ministerineuvoston raportti *Carbon calculators for consumers in the Nordic countries*.

Valiokunnan päätelmänä on, että Pohjoismaiden ministerineuvosto on monen vuoden ajan pyrkinyt lisäämään tietoa siitä, miten kuluttajia voidaan aktivoida kasvihuonekaasupäästöjen torjunnassa. Ilmastohaaste on kuitenkin sekä akuutti että pitkäkestoinen. Sen vuoksi huomiota tarvitaan edelleen ilmastotyön kuluttajanäkökulmaan, ja Pohjoismaiden ministerineuvostolla voi olla hyödyllinen rooli tässä työssä. Tämän seurauksena valiokunta ehdottaa, että Pohjoismaiden neuvosto hyväksyy keskiryhmän ehdotuksen.

Reykjavikissa 20. syyskuuta 2017

Christian Poll (ALT)

Irene Johansen (A)

Karin Gaardsted (S)

Kjell-Idar Juvik (A)

Liselott Blixt (DF)

Rasmus Ling (MP)

Staffan Danielsson (C)

Suzanne Svensson (S)

Sylvi Graham (H)

Teitur Björn Einarsson (Sj.)

Thomas Finnborg (M)

Valgerður Gunnarsdóttir (Sj)